

CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
Judecătoria Chişinău (Sediul Buiucani)
MD-2012, mun.Chişinău, str. M.Viteazul, 2
tel.: 022-29-07-30

ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ
Суд Кишинэу (Офис Буюкань)
MD-2012, мун.Кишинэу, ул.М. Витязул, 2
тел.: 022-29-07-30

Judecător Vitalie BUDECI, bir.616

31.01.2018

Dosar nr. 12-ij_10-51158-25072017 (10-460/2017)

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
MD-2004, mun.Chişinău, str.A. Lăpuşneanu, 28

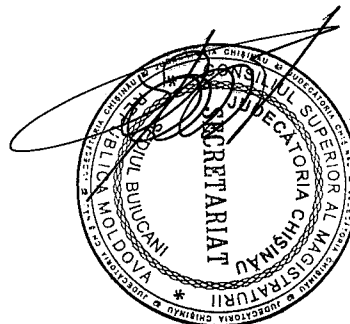
Judecătoria Chişinău, sediul Buiucani, Vă expediază în vederea examinării sesizarea cu privire ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor cuprinse în textul art.63 alin.(1) pct.1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, textul art. 63 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) - (3) și 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, depusă de către avocatul Tudor OSOIANU, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila, în cauza penală la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova.

Anexă:

- Încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 28 septembrie 2017 de ridicare a excepției de neconstituționalitate.
- Sesizarea apărătorului Tudor OSOIANU.
- Materialele cauzei penale nr.10-460/2017.

Total   230   file.

Președintele ședinței, Judecător

Vitalie BUDECI

ÎNCHEIERE
/ de ridicare a excepției de neconstituționalitate /

23 ianuarie 2018

mun. Chișinău

JUDECĂTORIA CHIȘINĂU, SEDIUL BUIUCANI

în componența:

Președintele ședinței, judecător

desemnat cu atribuții de judecător de instrucție

Grefier

– Vitalie BUDECI

– Veronica NICU

cu participarea:

- Procurorului în Procuratura Anticorupție – Andrei BAEȘU

- Reprezentantului petentului POPUȘOI Liudmila – avocat Tudor OSOIANU (în baza mandatului seria MA nr.1206652 din 05.09.2017)

examinând în ședința de judecată pe cauza penală la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova, cererea apărătorului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentei POPUȘOI Liudmila, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor cuprinse în textul art.63 alin.(1) pct.1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, textul art. 63 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) - (3) și 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,-

CONSTATĂ:

1. La 25 iulie 2017 în Judecătoria Chișinău sediul Buiucani a parvenit cauza nominalizată.
2. În cadrul ședinței din 11 ianuarie 2018, apărătorului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor cuprinse în textul art.63 alin.(1) pct.1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, textul art.63 alin.(2) pct.3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu art.20, art.23 alin.(2), art.26 alin.(1) - (3) și art.54 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, prezentând în acest sens cererea și sesizarea, solicitând totodată suspendarea examinării cauzei până la expunerea Curții Constituționale asupra sesizării depuse.
3. Procurorul Andrei BAEȘU a solicitat respingerea cererii, considerând-o ca fiind neîntemeiată, depusă în scopul tergiversării examinării plângerii.
4. Audiind opinia participanților la proces, studiind sesizarea depusă, materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată apreciază cererea avocatului ca fiind întemeiată și care urmează a fi admisă, reieșind din considerentele ce succed.
5. Conform dispoziției art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, „dacă în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor

6. Potrivit prevederilor art.135 alin.(1) lit.g) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.(4) alin.(1) lit.g) din Codul jurisdicției constituționale, „rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale”.

7. Prin Hotărârea nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a hotărât: în sensul art.135 alin.(1) lit.a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătorilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

- 2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

8. Din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că se invocă neconstituționalitatea - dispozițiilor cuprinse în textul art.63 alin.(1) pct.1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, textul art. 63 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) - (3) și 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

9. Referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizării instanța de judecată remarcă:

- Normele procesual-penale cuprinse în art.63 alin.(1) pct.1 – 3, și art.63 alin.(2) pct.3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, vizate în sesizarea depusă de apărătorul Tudor OSOIANU, constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât aceasta face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție

- Excepția este ridicată de către apărătorul Tudor OSOIANU, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila;

- Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

- Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate - din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorul nu a depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

10. În consecință, instanța de judecată apreciază că în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016.

11. Totodată, instanța de judecată reține că, prin cererea depusă, apărătorul a solicitat suspendarea examinării cauzei până la realizarea controlului constituționalității de către Curtea Constituțională, făcând referință la prevederile art.7 alin.(3) CPP.

12. În lecătura cu această solicitare, instanța remarcă faptul că suspendarea procesului

imposibil de determinat când împrejurarea obiectivă, în cazul dat Curtea Constituțională se va expune, iar procesul va putea fi reluat.

13. Ținând cont de faptul că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecării, având în vedere că judecătorul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, instanța va admite solicitarea avocatului Tudor OSOIANU, și va dispune suspendarea procesului în legătură cu ridicarea excepției de neconstituționalitate.

14. Reieșind din cele expuse, instanța de judecată va dispune admiterea integrală a cererii avocatului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentei POPUȘOI Liudmila privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor cuprinse în textul art.63 alin.(1) pct.1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, textul art. 63 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) - (3) și 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și suspendarea examinării cauzei, și va dispune sesizarea Curții Constituționale, cu suspendarea examinării cauzei.

15. Totodată, instanța de judecată va remite în adresa Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea avocatului Tudor OSOIANU, și materialele cauzei penale.

16. În contextul celor expuse, conducându-se de prevederile, art.art.7 alin.(3), 20, 342 Cod de procedură penală, Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, instanța de judecată,—

DISPUNE:

Se admite integral cererea avocatului Tudor OSOIANU privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor cuprinse în textul art.63 alin.(1) pct.1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, textul art. 63 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) - (3) și 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, și suspendarea examinării cauzei penale nr.10-460/2017 la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova.

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea realizării controlului constituționalității dispozițiilor cuprinse în textul art.63 alin.(1) pct.1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, textul art.63 alin.(2) pct.3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, în raport cu art.20, art.23 alin.(2), art.26 alin.(1) - (3) și art.54 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova.

Se suspendă procesul judiciar pe cauza penală nr.10-460/2017 la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod de procedură penală al Republicii Moldova.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea avocatului Tudor OSOIANU, și materialele cauzei penale.

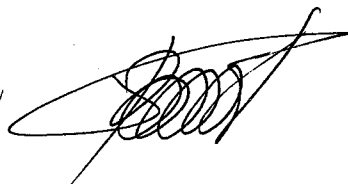
Încheierea nu este susceptibilă a căilor de atac.

Președintele ședinței, Judecător

/semnătura/

Vitalie BUDECI

Copie veridică
/Judecător V.BUDECI/

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume OSOIANU

2. Prenume Tudor

3. Funcția Avocat

4. Adresa mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, 63, of. F, et. 11

5. Tel./fax 0 (373)-22-240-305, 0 (373)-22-240-620, 079407536; tosoianu@gmail.com

6. Numele și prenumele reprezentantului -

7. Ocupația reprezentantului -

8. Adresa reprezentantului -

9. Tel. -

10. Fax -

11. -

II. OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect de examinare:

verificarea constituționalității a **prevederilor cuprinse în:**

- textul art. 63 alin. (1) pct. 1) – 3) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova

- textul art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova

texte care pretindem că contravin art. 20, 23 alin.(2), art. 26 alin.(1) – (3), art.54 alin.(1) ale Constituției Republicii Moldova.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.

1. La 21 iunie 2015 a fost începută urmărirea penală pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal al Republicii Moldova. Dosarul de urmărire penală a primit nr. 20155970346. La 18 octombrie 2016, în cadrul acestui dosar s-a realizat percheziția la domiciliul lui Popușoi Liudmila din mun. Chișinău. În citația emisă la aceeași dată de organul de urmărire penală din cadrul Centrului Național Anticorupție în adresa doamnei Popușoi Liudmila este solicitată prezența în calitate de bănuît la 19.10.2016 la sediul Centrului Național Anticorupție din mun. Chișinău, pentru ora 12:00 fiind însoțită de avocat. În citație este semnătura doamnei Popușoi Ludmila, care confirmă primirea citației respective la 18.10.16, adică în ziua efectuării percheziției la domiciliul acesteia.

2. La 16 iunie 2017 a fost emisă ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuît în privința D-nei Popușoi Liudmila. În aceeași zi a fost citată de organul de urmărire penală din cadrul Centrului Național Anticorupție la adresa de la domiciliul la care cu aproximativ 8 luni în urmă a fost realizată percheziția, pentru ai fi adusă la cunoștință ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuît. Puțin mai târziu la 23 iunie 2017 în privința dnei Popușoi Liudmila a fost emisă ordonanță de punere sub învinuire în baza art. 243 alin. (1) lit. c), alin. 3) lit. b) Cod penal al Republicii Moldova – spălarea banilor..

3. Prin Ordonanța de punere sub învinuire din 23 iunie 2017, Popușoi Liudmila Ivan a fost pusă sub învinuire referitor la faptul că, trebuind să cunoască despre proveniența ilicită a mijloacelor financiare în sumă de 34 000 Euro, care le-a primit în perioada 01.11.2014- 01.08.2016, de pe contul companiei nerezidente INTERCHEM ENTERPRISES LT, pe contul său deținut la BC „MOLDINDCONBANK” S.A., a comis infracțiunea de spălare de bani în proporții deosebit de mari, infracțiune prevăzută la art. 243 alin. (1) lit. c) și alin. (3) lit. b) din Codul penal.

4. Conform învinuirii înaintate, acuzarea menționează că la 10.11.2014, „BANCA DE ECONOMII” S.A. a acordat un credit bancar, în sumă de 375 586 737 MDL, companiei „PROVOLIROM” SRL. Ulterior, compania „PROVOLIROM” SRL convertește și transferă suma de 25 000 000 USD către compania off-shore VEB SOLUTIONS CORPORATION, conturile deschise la BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., având ca destinație plata în avans pentru computere.

5. La 13.11.2014, compania off-shore VEB SOLUTIONS CORPORATION, transferă soldul în sumă de 25 000 000 USD din contul deținut la BC „BANCA

SOCIALĂ” S.A. în contul deschis la BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A.

6. Tot „BANCA DE ECONOMII” S.A., la 11.11.2014, acordă un credit bancar, în sumă de 50 810 000 MDL, companiei „VOXIMAR COM” SRL, care le convertește în 2 720 022 Euro și le transferă companiei nerezidente HOSTAS LEVEL LLT, înregistrată în Marea Britanie, având ca destinație plata în avans pentru materiale de construcții. Ulterior, compania nerezidentă HOSTAS LEVEL LLT transferă suma de 2 720 022 Euro în contul companiei WESTLAND ALLIANCE LP, înregistrată în Marea Britanie, conturile deschise la AS PRIVATBANK, care, la rândul său, la 11.11.2014, transferă suma de 2 420 000 Euro către compania nerezidentă JOLIET TRADING LP, înregistrată în Marea Britanie, conturile deschise la banca moldovenească BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., având ca destinație plata pentru furnitură.

7. Compania nerezidentă JOLIET TRADING LP, prin intermediul companiei - ISMIDA ALLIANCE LTD, transferă mijloacele bănești către compania off-shore VEB SOLUTIONS CORP, cu conturile deschise la BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A., având ca destinație plata pentru materiale de construcții.

8. La 13.11.2014, compania off-shore VEB SOLUTIONS CORP, din mijloacele bănești primite în cont de la ISMIDA ALLIANCE LTD și „PROVOLIROM” SRL, în sumă totală de 28 000 000 USD, transferă companiei ANKOR GETAWAY LP, înregistrată în Marea Britanie, având ca destinație plata pentru materiale de construcții.

9. Ulterior, în perioada 17.03.2015-11.08.2015, compania ANKOR GETAWAY LP, din mijloacele bănești primite în cont, transferă aproximativ suma de 3 588 322 USD către compania off-shore INTERCHEM ENTERPRISES LTD, înregistrată în Belize, conturile deschise la ABLV BANK, nr. contului LV49AIZK0000010388179, care este gestionată de Popușoi Constantin, fiul lui Popușoi Liudmila Ivan, având ca destinație plata pentru utilajului din domeniul industriei gazului.

10. La rândul său, nerezidenta INTERCHEM ENTERPRISES LTD, în perioada 01.11.2015 - 01.08.2016, a transferat sub formă de împrumut suma de 34 000 Euro către conturile Popușoi Liudmila Ivan, deschise la BC „MOLDINDCOMBANK” S.A.

11. În aceste circumstanțe, acuzatorul de stat invocă că Popușoi Liudmila Ivan, trebuind să cunoască despre proveniența ilicită a mijloacelor financiare, primite fictiv în calitate de împrumut a comis infracțiunea de spălare de bani în proporții deosebit de mari manifestată prin modalitatea normativă de deținere și utilizare a mijloacelor financiare, trebuind să cunoască că acestea au o proveniență ilicită, infracțiune prevăzută la art. 243 alin. (1) lit. c) și alin. (3) lit. b) din Codul penal RM.

12 La 04 iulie 2017, avocatul, Eduard Digore a solicitat, anularea ordonanțele de

recunoaștere în calitate de bănuît, și de punere sub învinuire a dnei Ludmilei Popușoi susținând că calitatea de bănuît a fost atribuit acestei persoane din momentul efectuării percheziției la domiciliul ei - 18 octombrie 2016.

13. Cerințele avocatului au fost respinse ca vădit neîntemeiată prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 13 iulie 2017.

14. Nefiind de acord cu aceasta, la 25 iulie 2017, avocatul Eduard Digore a depus o plângere la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, prin care a solicitat: constatarea încălcării termenului rezonabil de urmărire penală și a tuturor drepturilor fundamentale ale învinuitului; constatarea existenței sancțiunii procesual penale – decăderea procurorului din dreptul de a pune sub învinuire; precum și anularea ordonanțelor Procuraturii Anticorupție din 16 iunie 2017 de recunoaștere în calitate de bănuît; din 23 iunie 2017 de punere sub învinuire a dnei Popușoi Liudmila și, respectiv, a celei 13 iulie 2017, precum și pronunțarea motivată în încheierea ce urmează a fi emisă privitor la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale învinuitei Popușoi L., prin prisma jurisprudenței CtEDO în baza art.7 alin. (8) și 29 alin. (4) C.pr.pen. RM.

15. În plângerile adresate procuraturii și judecătorului de instrucție avocatul a invocat:

Potrivit art. 63 alin.2 pct.3 CPP, termenul de trei, respectiv șase luni, în care persoana are statut de bănuît urmează a fi calculat, începînd cu data emiterii ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuît.

Totuși, avînd în vedere cele expuse în cât și faptul că în conformitate cu prevederile art.7 alin.8 CPP Hotărîrile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sînt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurori și instanțele de judecată, termenul de trei, respectiv șase luni, în care persoana are statut de bănuît urmează a fi calculat, în afară de cazul prevăzut art. 63 alin.2 pct.3 CPP deasemenea și începînd cu data emiterii ordonanței de începere a urmăririi penale sau ordonanței și a încheierii de autorizare a percheziției) dacă din conținutul acestora, rezultă bănuiala rezonabilă precum că această persoană a săvârșit o infracțiune.

În speță la domiciliul învinuitului s-a realizat percheziție la 18 octombrie 2016.

În conformitate cu prevederile art.230 alin.2 CPP RM, sancțiunea nulității actului intervine: În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Odată cu expirarea termenului de 3 luni de la data (18 octombrie 2016) efectuării percheziției în domiciliul bănuitei, procurorul a decăzut din dreptul de a pune sub învinuire pe Popușoi Liudmila. Ordonanța de punere sub învinuire din 23 iunie 2017 este emisă de procuror peste 8 luni de la data efectuării percheziției la domiciliul bănuitei. Ordonanța de recunoaștere în

acest statut a fost atribuit în conformitate cu jurisprudența CtEDO din momentul realizării percheziției la domiciliu. Dnei Popușoi Liudmila nu i-au fost comunicate drepturile și obligațiile bănuțitului în conformitate cu prevederile art.64 CPP RM, după realizarea percheziției la domiciliul acesteia.

16. În procesul de examinare a cauzei de către judecătorul de instrucție, partea apărării a constatat că:

- textul art. 63 alin. (1) pct. 1) – 3) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova:

Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuțit prin unul din următoarele acte procedurale, după caz:

1) procesul-verbal de reținere;

2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate;

3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit.

- textul art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova:

(2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuțit:

.....

3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

afectează drepturile și libertățile constituționale a persoanei atrase la răspundere penală, prevăzute în art. art.4, 20, 23, 26 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

În aceste circumstanțe înțelegem să formulăm prezenta excepție de neconstituționalitate.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a dispozițiilor cuprinse în:

- textul art. 63 alin. (1) pct. 1) – 3) din Codul de procedură penală al Republicii
Moldova

- textul art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală al Republicii
Moldova

care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu
**art.4, art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) - (3) și 54 alin. (1) din Constituția
Republicii Moldova.**

14.

1. Determinarea cu precizie a momentului din care se poate vorbi de o „acuzatie în
materie penală” prezintă o importanță deosebită, întrucât din acel moment este garantat
dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea
Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (*în continuare CEDO*).

2. Pentru a proteja persoanele suspectate de săvârșirea infracțiunilor împotriva
acțiunilor arbitrare ale organelor de urmărire penală, normele de procedură penală din
Republica Moldova divizează aceste persoane în trei categorii: bănuiți, învinuiți și
inculpați. Fiecare categorie implică drepturi speciale, care permit persoanei să reacționeze
prin mijloace legale pentru apărarea sa eficientă împotriva acțiunilor organelor de urmărire
penală.

3. Constatarea calității de bănuit este realizată în interesul persoanei suspectate de
comiterea infracțiunii într-un proces penal pentru apărarea sa, persoana dobândind astfel
drepturi suplimentare, reglementate în special de art. 64 CPP (să știe de ce este bănuit; să
păstreze dreptul la tăcere; să fie audiat în prezența apărătorului; să ceară recuzarea
persoanei care efectuează urmărirea penală; să ia cunoștință de ordonanța de dispunere a
unei expertize; să adreseze expertului întrebări suplimentare sau să recomande un expert
independent, să ia cunoștință de raportul de expertiză ș.a.). Stabilirea momentului de când
persoana este considerată bănuită de comiterea infracțiunii este importantă și pentru
respectarea termenului rezonabil al urmăririi penale și al procesului în ansamblu.

4. Curtea Constituțională reamintește în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, că „în sensul normelor constituționale, recunoașterea calității de bănuït se aplică în interesul persoanei, pentru apărarea sa, persoana dobândind astfel drepturi suplimentare, reglementate de art. 64 CPP”.

5. Art. 63 alin. (1) C.pr.pen. RM, definește bănuïtul - persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire.¹ În conformitate cu prevederile art. 63 alin. (1) pct. 1-3 C.pr.pen. RM, legislatorul indică exhaustiv 3 cazuri reflectate în acte procedurale diferite prin care poate fi atribuită calitatea de bănuït: 1) procesul-verbal de reținere; 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuït.

6. Atribuirea calității de bănuït presupune nu numai drepturi procesuale, dar și restrângerea drepturilor constituționale: dreptul la libertatea și siguranța persoanei; dreptul la libera circulație; dreptul de proprietate; dreptul la viața privată. Nu trebuie să trecem cu vederea suferința psihologică, cauzată de atragerea bănuïtului în sfera justiției penale, atitudinea societății și a victimei și incertitudine privind viitorul persoanei față de care pot sau sânt aplicate unele măsuri de constrângere procesuală.

7. În art. 63 pct.1-3 alin. (2) C.pr.pen. RM sânt stabilite termenele în care persoana poate avea calitatea de bănuït. Aceste termene sânt: 72 ore în cazul reținerii persoanei; 10 zile în cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate; 3 luni, iar cu acordul Procurorului General sau al adjuncților săi, 6 luni în cazul emiterii unei ordonanțe de recunoaștere în această calitate. În conformitate cu jurisprudența Curții Constituționale, Codul de procedură penală, la alin. (2) art. 63, stabilește termenele în care persoana poate avea calitate de bănuït **pentru a conferi previzibilitate și claritate normei restrictive**, [s.a] (a se vedea Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010)

8. Din conținutul definiției dată bănuïtului în art. 63 alin. (1) (prima propoziție) C.pr.pen. RM, înțelegem că atribuirea statutului de bănuït ar putea fi realizată și în alte cazuri decât cele indicate în alin. (1) pct. 1-3 ale C.pr.pen. RM. Doctrina și practica de urmărire penală confirmă această abordare.

9. În doctrină sânt evaluate consecințele desfășurării urmăririi penale *in rem* atunci când autoritățile naționale aveau motive plauzibile pentru a suspecta de comiterea unei infracțiuni o persoană concretă.

10. „Încălcarea obligației procedurale pozitive prevăzute de art. 305 alin. (3) C.pr.pen. prin efectuarea urmăririi penale *in rem* dincolo de momentul în care, în mod

¹ În prima propoziție a 63 alin. (1) C.pr.pen. RM

rezonabil, se putea formula o „acuzatie în materie penală”, poate duce la o vătămare semnificativă și substanțială a dreptului la un proces echitabil al acuzatului, de natură a atrage incidența în cauză a sancțiunii nulității relative, prevăzute de art. 282 C.pr. pen. cu privire la actele procesuale sau probele administrate după acest moment.”²

11. „Este însă esențial pentru reținerea vătămării procesuale că după continuarea efectuării urmăririi penale *in personam*, dreptul la apărare să fi fost afectat în esența sa prin imposibilitatea participării la alte acte procesuale (în ipoteza în care urmărirea penală s-a desfășurat *in rem*), imposibilitatea obținerii reaudierii unor martori, ori a consultării actelor și lucrărilor dosarului.”³

12. C.pr.pen. RM nu prevede expres atribuirea unui statut procesual persoanelor indicate în ordonanța de începere a urmăririi penale sau în alt act procedural (ex.: ordonanța de efectuare a percheziției) precum că sânt suspectate de comiterea infracțiunilor, din momentul emiterii acestui document procesual. Autorii comentariului la C.pr.pen. RM, susțin întemeiat că bănuiră este considerată persoana și din momentul începerii urmăririi penale în privința persoanei, indiferent de faptul că a fost emisă sau nu ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuiră.⁴ Opinie asemănătoare este expusă și în alte publicații⁵.

13. Unele exemple din practica de urmărire penală confirmă atare abordări. Procurorul susține că pornirea urmăririi penale *in personam* constiuie actul procedural de atribuire a calității de bănuiră. Astfel Procurorul în Procuratura Anticorupție, Rurac Eugeniu a motivat în ordonanța de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuiră din 08.09.2016 că: *având în vedere că urmărirea penală în cauza penală dată a fost pornită in personam, Manole Domnica fiind recunoscută în calitate de bănuiră în conformitate cu Jurisprudența CtEDO (cauza Brusco c Franței, hot. 14.10.2010, par.47), se impune prelungirea termenului de menținere în calitate de bănuiră a cet. Manole Domnica...*⁶

14. În jurisprudența CtEDO nu se operează cu noțiunea *bănuiră* sau *învinuit*, dar cu cea de *acuzat*. Curtea Europeană apreciază ca „acuzat”, persoana căreia i s-a adus la

² Mihail Udrouiu, (colectiv) Codul de procedură penală. Comentariu pe articole. ed.2, București, 2017, P.291

³ Mihail Udrouiu, Procedură penală, Partea specială. ed.3-1 rev., București, 2017, p.46

⁴ Igor Dolea, (colectiv), Codul de procedură penală, Comentariu, Chișinău, 2005, p.112

⁵ de ex.: Право адвоката на ознакомление с материалами уголовного преследования // Avocatul Poporului, Ch.,2012, nr.1,2., p.31-35 În această publicație este argumentată propunerea de a completare a prevederilor art.63 alin.1 CPP cu încă un act procesual care stabilește statutul procesual de bănuiră-ordonanța de începere a urmăririi penale *in personam*.

⁶ Text preluat din Sesizarea 130g din 3 noiembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a unei sintagme ale art.63 alin. (2) pct. 3 din Codul de Procedură Penală, publicată pe pagina web a CC - [file:///C:/Users/ACER/Downloads/ro-130g20161103c6bfc%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ACER/Downloads/ro-130g20161103c6bfc%20(1).pdf); a se vedea și Decizia colegiului penal al CSJ din 28 mai 2014, Dosarul nr. Ire-150/14 http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2133

⁶ Pct.12 din Hotărârea nr. 26 din 23.11.2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală. Publicat: 02.12.2010 în Monitorul Oficial Nr. 225-240, art. Nr. 27

cunoștință oficial despre existența unei acuzații în materie penală (*Eckle c. Germaniei*, Hot. din 15 iulie 1982, Seria A nr. 51, § 73).⁷

15. „Acuzația în materie penală” este definită ca „notificarea oficială, emanând de la autoritatea competentă, a reproșului de a fi săvârșit o infracțiune penală” și care induce ideea unor „repercusiuni importante pentru situația celui interesat” (Hot. CtEDO din 27 februarie 1980, *Deweer c. Belgiei*, §. 42).

16. „Acuzarea”, în sensul art. 6 alin. (1), poate fi definită „ca notificarea oficială, emanând de la autoritatea competentă, a imputării săvârșirii unei infracțiuni”, idee ce corespunde și noțiunii de „repercusiuni importante asupra situației” suspectului [a se vedea *Reinhardt și Slimane-Käid c. Franței*, Hot. CtEDO din 31 martie 1998, §. 93, și *Pantea c. României*, nr. 33.343/96, §. 275]

17. Momentul existenței unei „acuzații” poate fi deci acela al arestării unei persoane (Hot. CtEDO din 27 iunie 1968, *Wemhoff c. Germania*, §.19), sau data informării oficiale asupra existenței unei acuzații, (Hot. CtEDO din 15 iulie 1982, *Eckle c. Germania*, §.74; Hot. CtEDO din 19 februarie 1991, *Motta c. Italia*, §. 15), sau momentul în care, în materie vamală, unei persoane i s-a solicitat să predea o serie de documente și i s-au blocat conturile (Hot CtEDO din 25 februarie 1993, *Funke c. Franța*, §. 41.)

18. În Hot.CtEDO din 27 septembrie 2007 în *Cauza Reiner și alții c. României* (Cererea nr. 1505/02, §. 46),. Curtea observă că, în materie penală, „termenul rezonabil” din art. 6 alin. 1 din Convenție începe din momentul în care o persoană este „acuzată”; poate fi vorba de o dată anterioară sesizării instanței de judecată, în special cea a arestării, a inculpării și a începerii urmăririi penale. De asemenea, s-a considerat drept punct de plecare al termenului în materie penală data punerii în executare a unui mandat de arestare (Hot. CtEDO din 19 februarie 1991, *Triggiani c. Italia*, §. 15) sau de percheziție (Hot. CtEDO din 15 iulie 2002 *Stratégies et Communications și Dumoulin c. Belgiei*) ori data la care persoanei acuzate i s-a desemnat un avocat (Hot. CtEDO din 19 februarie 1991, *Angelucci c. Italiei*, §. 13), sau data emiterii unei decizii de confiscare a bunurilor ridicate (Hot. CtEDO din 13 noiembrie 2001, *Šleyevijus c. Lituaniei*, §. 26).

19. În cauza *Stratégies et Communications et Dumoulin c. Belgiei*, nr 37370/97 din 15 iulie 2002, CtEDO notează că termenul care trebuie luat în considerare pentru evaluarea duratei procedurii în lumina termenului „timp rezonabil” prevăzut la articolul 6 § 1 a început la 24 aprilie 1996, data perchezițiilor la sediul primului reclamant și cel de-al doilea reclamant, care, au avut un impact semnificativ asupra situației reclamantilor

(*Neubeck c. Germaniei*, cererea nr. 9132/80, raportul Comisiei din 12 decembrie 1983, Decizii și rapoarte (DR) 41, p. 13).

20. În cauza *Coëme et autres c. Belgiei*, (nr. 32548/96, 33209/96 și 33210/96) din 22 iunie 2000, Curtea reamintește că în cauzele penale termenul „timp rezonabil” al articolului 6 § 1 începe de la momentul în care o persoană este „acuzată”, care poate fi o dată anterioară sesizării instanței de judecată, inclusiv cea a arestării, acuzației, deschiderii anchetei preliminare sau percheziției la domiciliul reclamantului. În opinia Curții, perioada care trebuie luată în considerare a început la 28 august 1991, când a fost efectuată o cercetare la domiciliul domnului Hermanus și la birourile acestuia (§.133).

21. În Hot. *De Clerck c. Belgiei* (25 septembrie 2007) Curtea notează că perioada care trebuie luată în considerare pentru a aprecia durata procedurii conform exigenței de „termen rezonabil”, impusă de art. 6 § 1, a început la 30 noiembrie 1990, cu perchezițiile efectuate la centrul de coordonare al grupului, la centrul Beaulieu și la n.v. Beaulieu wielsbeke.

22. Deci în conformitate cu jurisprudența CtEDO la interpretarea noțiunii de acuzație în materie penală, dobândirea calității de suspect intervine *ex lege* atunci când sunt îndeplinite condițiile care impun organului judiciar să constate existența unei acuzații în materie penală, să dispună efectuarea în continuare a urmăririi penale față de suspect și să-i aducă la cunoștință drepturile.

23 Având în vedere faptul că organul de urmărire penală ar putea ezita nejustificat o perioadă de timp semnificativă să notifice oficial persoana bănuită, din motive care nu-i pot fi imputabile, despre acuzațiile în materie penală, CtEDO a statuat, că o persoană dobândește calitatea de suspect, ce atrage aplicarea garanțiilor prevăzute de art. 6 din Convenție, nu din momentul în care această calitate îi este adusă la cunoștință, ci din momentul în care autoritățile naționale aveau motive plauzibile pentru a-l suspecta de comiterea unei infracțiuni (Hot. CtEDO în cauza *Brusco c. Franței*, nr. 1466/07, din 14 noiembrie 2010, §. 47; *Sobko c. Ucrainei*, nr. 15102/10 din 17 decembrie 2015; §. 53; *Bandaletov c. Ucrainei*, nr. 23180/06 din 31 octombrie 2013, §. 56).

24. În conformitate cu prevederile art. 63 alin. (1) pct. 1-3 C.pr.pen. RM, legislatorul indică exhaustiv 3 situații și respectiv 3 acte procedurale care atribuie statutul de bănuț. În baza definiției bănuțului din art. 63 alin. (1) prima propoziție C.pr.pen. RM, putem prezuma întemeiat că calitatea de bănuț ar putea începe și în alte situații, sau din momentul perfectării altor acte procedurale în afara celor indicate în alin. (1) pct. 1-3 C.pr.pen. RM în mod exhaustiv. Astfel statutul de bănuț ar putea fi atribuit din momentul emiterii ordonanței de începere a urmăririi penale *in personam*, a ordonanței de dispunere a

percheziției la domiciliul persoanei, din momentul luării deciziei de aplicare a sechestrului pe bunurile persoanei, etc dacă din conținutul acestor acte procedurale ar rezulta o bănuială rezonabilă privind comiterea unei infracțiuni, precum și în alte cazuri în care organul de urmărire penală aveau motive plauzibile pentru a-l suspecta pentru prima dată de comiterea unei fapte care este pasibilă a fi sancționată penal.

25. Enumerarea exhaustivă a celor 3 cazuri în care persoana poate avea calitatea de bănuit în alin. (1) pct. 1-3 C.pr.pen. RM fără o specificare sau o mențiune cel puțin că ar putea să existe și alte acte procedurale sau situații de urmărire penală, decât cele expres stabilite în lege în alin. (1) pct. 1-3 C.pr.pen. RM din care ar rezulta o bănuială rezonabilă privind comiterea unei infracțiuni de o anumită persoană, așa cum rezultă din Jurisprudența CtEDO în materie, unele spețe din practica de urmărire penală și publicații teoretice, ne permite să justificăm solicitarea de verificare a constituționalității acestor prevederi.

26. Pct. 1-3 din alin. (2) al art. 63 C.pr.pen. RM stabilește de aceeași manieră - exhaustiv termenele maximale de menținere a calității de bănuit pentru fiecare caz de atribuire a acestei calități procesuale în conformitate cu pct. 1-3 din alin. (2) al art. 63 C.pr.pen RM. Termenul maximal de menținere a calității de bănuit poate fi în conformitate pct. 1-3 din alin. (2) al art. 63 C.pr.pen RM de 3, care poate fi prelungit până la 6 luni, adică acest termen este prevăzut pentru situația de emitere a unei ordonanțe de atribuire, sau cum menționează legislatorul *de recunoaștere în calitate de bănuit*.

27. Formularea normelor pe care solicităm să fie supuse verificării constituționalității nu asigură o protecție efectivă asupra eventualelor abuzuri ale persoanelor investite cu dreptul de cercetare a infracțiunilor.

28. Astfel în cazurile când privitor la o persoană există anumite probe de comitere a unei infracțiuni până la punerea sub învinuire, dar *de iure* persoana respectivă nu îi este atribuită calitatea de bănuit, ea este tratată în această calitate procesuală în proces, deoarece:

- nu nimerește sub incidența a nici unuia din cele 3 cazuri prevăzute de art. 63 în alin. (1) pct. 1-3 C.pr.pen. RM;

- iar termenul maximal de menținere a statutului de bănuit nu este calculat și din momentul în care autoritățile naționale aveau motive plauzibile pentru a-l suspecta de comiterea unei infracțiuni, în afara cazului când termenul respectiv este calculat din data emiterii a ordonanței de recunoaștere ca bănuit prevăzut în alin. (2) pct. 3 C.pr.pen. RM;

29. Art. 20 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, prevede că *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă (s. n.) din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.*

30. Potrivit art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. În fapt, întreaga activitatea de legiferare urmează să se realizeze strict în limitele și în corespundere deplină cu Constituția Republicii Moldova și, în același sens, să se asigure calitatea normativului adoptat.

31. În limitele dezideratului constituțional, prevăzut de art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, considerăm că textul art. 63 alin. (1) pct. 1-3 și art. 63 alin. (2) pct. 1-3 C. pr. pen. RM nu corespunde criteriilor de calitate a normei de drept: *previzibilitate, precizie și claritate* și, ca efect, este incompatibilă cu norma constituțională.

32. Astfel, nu numai că formularea unui act normativ sau norme trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, dar claritatea și previzibilitatea sunt elemente *sine qua non* ale constituționalității, care dă relevanță corelării cu alte acte normative și a aptitudinii acestora de a fi aplicată efectiv și eficient. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă - să prevadă elementele care disting particularitățile lor (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 19 mai 2016, pct. 61*).

33. De altfel, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în jurisprudența sa, consacră legalitatea și calitatea normei la nivel de „*condiții esențiale sau elemente fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept*”. În Hotărârea nr. 21 din 22 iulie 2016, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a subliniat faptul că *unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității*. (pct. 52).

34. În Raportul Comisiei de la Veneția privind preeminența dreptului (*adoptat la cea de-a 86-a sesiune plenară din 25-26 martie 2011*) s-a stabilit că *Parlamentul nu poate deroga de la drepturile fundamentale, adoptând texte ambigue de legi. Cetățenii trebuie să se bucure de o protecție juridică esențială în fața statului și instituțiilor sale* (pct. 47).

35. De asemenea, în Hotărârea nr. 13 din 15 mai 2015, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a menționat că [...] *Deși art. 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea, prin jurisprudența sa, a reținut că normele adoptate de autoritățile publice urmează a fi și suficient de precise și previzibile* (pct. 105). *Orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor*

instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor (pct. 108). Prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară (pct. 109).

36. În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a Republicii Moldova statuează faptul că *pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile (pct. 10).*

37. În interpretările raportate la dispozițiile constituționale, Curtea Constituțională a Republicii Moldova evidențiază încălcarea principiilor de previzibilitate, claritate, accesibilitate, inclusiv prin referirea la:

- art. 20 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, care prevede că *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă [s.a.] din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.*

- la art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, unde se indică la faptul că *statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște [s.a.] drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile [s.a.] toate legile și alte acte normative.*

- la conținutul art. 54 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, care statuează că *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua [s.a.] drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.*

38. În accepțiunea Curții Constituționale a Republicii Moldova, consacrată în Hotărârea nr. 55 din 14 octombrie 1999 și Hotărârea nr. 10 din 16 aprilie 2010, organele de drept, inclusiv Curtea Constituțională și instanțele judecătorești, în limitele competențelor ce le revin, sânt în drept să aplice, în procesul examinării unor cauze concrete, normele

dreptului internațional în cazurile stabilite de legislație. În caz de neconcordanță dintre normele dreptului internațional și dispozițiile constituționale privind drepturile fundamentate ale omului, prioritate au prevederile internaționale. Mai mult decât atât, practica jurisdicțională internațională este obligatorie pentru Republica Moldova - ca stat care a aderat la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (*în continuare CEDO*).

39. Având în vedere rolul CEDO în sistemul juridic al Republicii Moldova, Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova a statuat că **sarcina primordială cu privire la aplicarea CEDO revine instanțelor naționale** [s.a] și nu CEDO. Astfel, în cazul judecării cauzelor, instanțele de judecată urmează să verifice dacă legea sau actul care urmează a fi aplicat și care reglementează drepturi și libertăți garantate de CEDO sunt compatibile cu prevederile acesteia, iar în caz de incompatibilitate instanța va aplica direct prevederile CEDO, menționând acest fapt în hotărârea sa.

40. Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, în Avizul nr. 11 (2008) *privind calitatea hotărârilor judecătorești* fundamentează că *hotărârile judecătorești se bazează în primul rând pe legile adoptate de Parlament, care, ca surse ale dreptului, stabilesc nu numai drepturile de care dispun justițiabilii și acțiunile pedepsite de legea penală, ci definesc, de asemenea, cadrul procedural în care se iau hotărârile judecătorești. Calitatea hotărârilor judecătorești poate fi afectată de schimbările prea dese ale legislației, de o redactare prea puțin satisfăcătoare sau de un conținut neclar al legilor* (s. n.; pct. 11). *Legiuitorul trebuie să acționeze în așa fel, încât legislația să fie clară și simplă de folosit și să fie conformă cu CEDO. Pentru a facilita interpretarea, lucrările pregătitoare ale legilor trebuie să fie accesibile într-un limbaj inteligibil* (pct. 12).

41. În conformitate cu art. 26 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, *Dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.* (art. 26 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova)

42. Potrivit art. 64 alin. (1) din C.pr.pen. al RM, (...) *bănuitul are dreptul la apărare. Organul de urmărire penală îi asigură bănuitului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.* [s.a.]

43. În calitate de subiect a unei proceduri judiciare, prin care se decide asupra limitării unor drepturi fundamentale ale omului, persoana bănuită de comiterea unei infracțiuni trebuie să beneficieze de toate garanțiile dreptului la apărare.

44. În baza Hotărârii nr. 21 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin. (7), 39 pct. 5), 313 alin. (6) din Codul de procedură

penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție s-a hotărât:.....2. 2. *Se recunoaște constituțional articolul 125 litera b) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, în măsura în care, în redacția actuală, nu este interpretat ca incriminând fapta desfășurării activității de întreprinzător fără licență.*

45 Cureaua Constituțională, în Hotărârea din 21.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 232 alin. (2) și a unor prevederi din alineatul (4) al art. 308 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (sesizarea nr. 168g/2017) de aceeași manieră a recunoscut constituțional articolul 232 alineatul (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova numai **parțial** [s.a.], utilizând expresia **în măsura în care** [s.a.] modul de calculare a termenelor pentru actele efectuate de procuror nu se aplică în raport cu demersurile pentru care legea stabilește termene imperative pentru a fi depuse în instanța de judecată. Deci Curtea Constituțională practică constatarea constituționalității unei norme numai pentru anumite cazuri, adică parțial.

Textul art. 63 alin. (1) pct. 1 - 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova prevede:

Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin unul din următoarele acte procedurale, după caz:

- 1) procesul-verbal de reținere;*
- 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate;*
- 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț.*

Textul art. 63 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova prevede:

(2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț:

.....

3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. Prin prezenta sesizare, se solicită Curții Constituționale de a declara neconstituțional

- **textul art. 63 alin. (1) pct. 1 – 3 C.pr.pen. al RM**

în măsura în care nu stabilește și alte acte procedurale care ar conține o „acuzăție în materie penală” în conformitate cu sensul atribuit acestei noțiuni de Jurisprudența CtEDO, și care ar putea servi la recunoașterea persoanei în calitate de bănuit în procesul penal;

- **textul art. 63 alin. (2) pct. 3 C.pr.pen. al RM**

în măsura în care nu stabilește că termenele de 3 și respectiv de 6 luni, indicate în această normă pot fi calculate nu numai din momentul emiterii unei ordonanțe de recunoaștere în calitate de bănuit, dar și din momentul emiterii a oricărui act procedural care ar conține o „acuzăție în materie penală” în conformitate cu Jurisprudența CtEDO și care ar putea servi la recunoașterea persoanei în calitate de bănuit în procesul penal.

care, pretindem că contravin art.4, art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) – (3) și art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova:

VI. DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16.

Exercitarea controlului constituționalității a

- **textului art. 63 alin. (1) pct. 1 – 3 C.pr.pen. al RM** și a

- **textului art. 63 alin. (2) pct. 3 C.pr.pen. al RM** ține de atribuțiile exclusive ale Curții Constituționale (*art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova*).

În speță, fiind întrunite condițiile de admisibilitate a sesizării, în sensul definit de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, instanța de judecată este obligată de a sesiza Curtea Constituțională, dispunând suspendarea procesului până la pronunțarea Curții Constituționale pe marginea sesizării formulate.

Nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate sau o formulare similară a normei invocate.

VII. LISTA DOCUMENTELOR

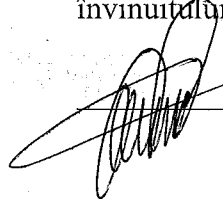
17. La prezenta sesizare urmează să fie anexate materialele **dosarului nr. 12-ij_10-51158-25072017**, care este pe rol la judecătorul de instrucție: **Budeci Vitalie** din cadrul **Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani**.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sânt exacte.

Chișinău,
11 ianuarie 2018

în apărarea drepturilor și intereselor legale ale
învinuitorului Popușoi Ludmila Ivan,

Osoianu Tudor, avocat